

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

BAYER JUDIT

**AZ INTERNET TARTALOMSZABÁLYOZÁSA
(JOGELLENES ÉS KÁROS TARTALOM)
ÖNSZABÁLYOZÁS VS. ÁLLAMI SZABÁLYOZÁS**

1. Az önszabályozás tendenciájáról általában

Az utóbbi évtizedben világszerte egyre népszerűbbé vált, hogy egyes ipari ágazatok alulról építkező szervezetekbe tömörülve, magatartási, etikai kódexeket alkossanak, és maguk számára annak szabályait tartsák követendő normának. Bár a tagság ezekben a szervezetekben rendszerint önkéntes, a norma megszegését egyeztető fórumon megítélik, és valamilyen módon szankcionálják. Az egyre terjedő nézet¹ szerint az önszabályozás hatékonyabban rendezi a problémákat, mint a jogi szabályozás.² Valójában az önszabályozás másfajta kihívásoknak felel meg, mint a jogi szabályozás, ám ez nem mond ellent annak, hogy a gazdasági élet kihívásai oly módon változhatnak, amely az önszabályozási mechanizmus terjedésének kedvez. Mind a technológia, mind a gazdasági környezet gyors változása rugalmas alkalmazkodást kíván.

A törvényeket hagyományosan hosszú időre tervezik. A parlamentáris hagyományban a törvény lényegi jellemzője annak stabilitása, amelynek garanciája, hogy csak a parlament, és csak meghatározott eljárás során változtathatja meg. Ennek célja az átgondolatlan, önkényes irányítás veszélyének kiküszöbölése. Ezért elviekben főleg a tartós szabályozást igénylő viszonyokat, illetve ezek alapvető premisszáit foglalják törvénybe, a többi alsóbb szintű jogszabályokkal, kormányrendeletekkel, miniszeri rendeletekkel szabályozzák. Az alsóbb szintű jogszabályoknak kisebb a demokratikus legitimitása, mivel nem a népképviselői szerv alkotja őket, hanem az annál közvetettebb felhatalmazással rendelkező kormány.

Az önszabályozás úgy érvényesíti a demokratikus alapelveket, hogy a norma rugalmas marad. A szabályt ott alkotják, ahol a legközelebből ismerik az igényeket és a szabályozandó viszonyokat, kevés szereplő részvételével, akik viszont az érintettek (a szakma) felhatalmazásával rendelkeznek. Az eljárás a résztvevők kisebb száma miatt egyszerűbb, ezáltal gyorsabb, és kevésbé bürokratikus.

Úgy tűnik, hogy az államok is szívesen delegálják a szabályozás terhét a szakmára, sok szakértői munkát, időt és pénzt takarítva meg ezzel.

Valódi értelemben vett önszabályozásról azonban csak akkor beszélhetünk, ha az önkéntesen alkotott normának való megfelelés legalább olyan fokú, mint a jogszabályok

esetében. A jogszabályok megszegését az állam hatalmi monopóliumának felhasználásával üldözi és szankcionálja. Nincs olyan államon kívüli szervezet, amely jogosan használhatna erőszakot normáinak érvényesítése érdekében. Ezért az önszabályozás sikere a résztvevők önkéntes együttműködésén nyugszik.

Természetesen a piac kényszerítő ereje nem elhanyagolható motivációt jelent a résztvevők számára. Az erősen versengő iparágakban a „céhes” szabályok felrúgása presztízsvesztést von maga után. A külön utat járó kirekeszti magát a piacról, hacsak nincs olyan monopolhelyzetben, hogy ő diktálja a feltételeket.

Hasonló jelenséget figyelhetünk meg a nemzetközi szerződések esetében, ahol az államoknak nincs egymással szemben olyan eszközük, amellyel a nemzetközi szerződés betartását ki lehetne kényszeríteni. Természetesen lehetnek „ösztönzően” ható módszerek, pl. diplomáciai kapcsolatok megszakítása vagy gazdasági embargó azonban végső soron egyik államnak sincs legitim hatalma a másik fölött. A nemzetközi szerződések tehát addig működnek, amíg abban a résztvevő államok egyetértenek – ha ez megszűnik, az állam felmondhatja a szerződést, mint az Egyesült Államok a kiotói megállapodást.³

Az önszabályozás esetében azonban más lehetőség is létezik: az állam elismerheti az önszabályozás létét, és a normák érvényesítéséhez segítséget nyújthat. Ettől viszont még nem oldódik meg az a probléma, hogy ha valaki nem kíván a továbbiakban együttműködni, az egyszerűen kilép az önszabályozás kötelékéből (mint USA a kiotói egyezményből). Hiába nyújt a normaérvényesítéshez segítséget az állam, ha a norma hatálya már nem terjed ki az illetőre.

Ebben a dolgozatban amellet fogok érvelni, hogy az önszabályozás csak akkor helyettesítheti a jogi szabályozást, ha az állam azt elismeri, és legitimitást kölcsönöz számára. Az önszabályozás haszna – rugalmas alkalmazkodás a változó viszonyokhoz, demokratikusan, közvetlenül a „helyszínen” kialakított szabályozási mód – így is megmarad.

2.Önszabályozás az interneten

Amikor a világháló mint új jelenség megjelent, az önszabályozás már működött más iparágakban, pl. a reklámaparban. Az internet adottságai új lendületet adtak az önszabályozás lehetőségeinek a többi iparág területén is: civil kezdeményezésből felépíthető kommunikációs központot (weboldal), professzionális adatbázis kiépítésének a lehetőségét olcsón, interaktivitást és egy közösség gyors és olcsó kommunikációját adta.

Az internetet mint iparágat jellege az önszabályozás ideális alanyává teszi. Alulról

építkező, a felhasználók között horizontális kapcsolatot teremtő struktúrája szinte kívánja a demokratikus működést. Ugyanakkor az állami szabályozás számára az internet határokon átnyúló, szerteágazó jellege, a felhasználók gyakorlatilag korlátlan mennyisége amőbaszerű lényhez teszi azt hasonlatossá, amely valahol mindenképpen kicsúszik a kezéből. A változás rendkívüli sebessége pedig az internettel kapcsolatos kérdéseket mozgó célponttá teszik, amelynek követését a nehézsúlyú állami apparátus nem is remélheti.

Amíg az államok tanácstalanul figyelték a sikamlós jelenséget, az ipar és a felhasználók önszerveződése spontán megindult. Az állam későn lépett be a folyamatba: az USA néhány elbukott szabályozási kísérlettel büszkélkedhet, az Európai Uniónak viszont valamennyi internettel kapcsolatos dokumentuma az önszabályozás kiépítését és elismerését ösztönözte.⁴ A Biztonságos Internet Akcióterv támogatásában az oxfordi egyetem egy kutatócsoportja az önszabályozás eddigi eredményeit és lehetséges irányait kutatja.⁵ Az európai internetszolgáltató szervezetek 1997-ben létrehoztak egy központot, amely európai szinten látja el az érdekképviselési tevékenységet.⁶

3. A magyar fejlődés

2000. októberében a tihanyi Internet-Hungary konferencián Körmendy-Ékes Judit, az ORTT elnöke az internet állami szabályozásának szükségességéről nyilatkozott, heves vitát váltva ki ezzel.⁷ Nem sokkal később megalakult a Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete, amely Alapszabályt és Etikai Kódexet alakított ki. A 2002-es választások előtt az MTE Választási Etikai Kódexet is kiadott az Országos Választási Bizottsággal együttműködésben, amely az internetes tartalomszolgáltatók számára fogalmazott meg ajánlásokat a választási kampányidőszakban követendő magatartásról. A kódex sikeresnek mondható, a tartalomszolgáltatók megtartották az ajánlásokat, azokat csak pártok weboldalain sértették meg.⁸

Bár a belépés bárki számára nyitva áll, a magas tagdíj miatt csupán hét tagja van a szervezetnek, igaz, ezek a legnagyobb magyar tartalomszolgáltatók közül kerülnek ki. A kódex megsértése esetén, valamint a kódex rendelkezéseinek végrehajtása, ellenőrzése céljából az MTE szakértői bizottsága jár el. A bizottság mindenekelőtt érdekegyeztetést kísérel meg, és a felek kibékítését tartja szem előtt. Amennyiben ez sikertelen, tárgyaláson dönt. Kötelezheti a kérelmezettet magatartásának megváltoztatására, a normasértés abbahagyására, az eredeti állapot visszaállítására, vagy elégtétel adására. Megvonhatja az érintettől tagsága hirdetésének jogát, felfüggeszthet más tagsági jogokat (pl. szavazati jogot), végső soron pedig kizárhatja a tagot. A bizottsági határozat végrehajtásának elmulasztása különösen súlyos normasértésnek minősül, ennél több

eszköz azonban nem áll rendelkezésre ahhoz, hogy a döntésnek érvényt szerezzenek.⁹

Az MTE álláspontja szerint az önszabályozás teljesen önkéntes kell hogy legyen, az állami beavatkozást nem fogadják el. Both Vilmos, az MTE elnöke szerint „Az MTE nem szabályoz, hanem etikai normákat szab meg a tagjai számára.” Ugyanakkor el tudnának képzelni egy olyan civil szervezetet, amely átfogóan reprezentálná az internet szereplőinek különféle csoportjait, amelyben esetleg a kormány is képviseltethetné magát. Ez a szervezet demokratikus döntéshozatali mechanizmussal alakítaná ki az interneten tanúsítandó magatartást szabályozó normákat.

4. Az ORTT javaslata a tartalomszabályozás alaptételeiről

2002. júniusában az Országos Rádió és Televízió Testület sajtótájékoztatóján közzétett egy tervezetet, amelyen az ORTT Stratégiai Igazgatóság munkacsoportja mintegy fél évig dolgozott.¹⁰ A tervezet kizárólag az internetes tartalomra vonatkozik, amely terület eddig az MTE reszortját képezte. Az ORTT álláspontja szerint nem cenzúrázni kívánják az internetet, hanem a jogi szabályozásban még meglévő lukakat kívánják betömöködni.¹¹

Ugyanakkor Tímár János, az ORTT tagja kételyeit fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy helyes-e állami felügyeletet helyezni az önszabályozás mellé. Véleménye szerint több teret kellene biztosítani az önszabályozásnak.¹²

A Javaslát az európai és néhány más ország kialakult gyakorlatából kikristályosodott elveket veszi alapul. A tartalomszabályozás kérdései és technikai megoldásai terén nincsenek szignifikáns eltérések az egyes országok önszabályozási kódexei között. A megválaszolandó kérdés, hogy milyen legyen az állam és az önszabályozás viszonya.

Az ORTT egyszerűen úgy viszonyult ehhez a kérdéshez, hogy jogalkotásra tett javaslatot, továbbá egy, az ORTT berkein belül felállítandó Tanácsra bízna egyes internetes ügyek megtárgyalását. Az EU dokumentumok arra szólítják fel az államokat, hogy segítsék elő az önszabályozó mechanizmus kialakulását, fejlődését, és nemzetközi együttműködését, ezek a dokumentumok azonban a tényleges EU tagságig formálisan nem kötik Magyarországot. A 2001/8. Európa Tanácsi ajánlás a kiber-tartalom önszabályozásáról azonban jelenleg is hatályos Magyarországon, mivel az Európa Tanács nevű nemzetközi szövetségnek Magyarország 1992 óta tagja. Ez az ajánlás azt írja elő az államoknak, hogy ösztönözzék az internet szereplőit reprezentáló szervezetek létrejöttét, továbbá hogy ezek alakítsanak ki szabályozási eljárásokat a területükön, és teremtsék meg a normakövetés ellenőrző rendszerét.¹³

A vitaanyagnak szánt tervezet azzal okozott készítőinek meglepetést, hogy nem keltett visszhangot a szakmai berkekben. Az MTE képviselője úgy nyilatkozott, hogy azért

marad el a nyilvános reakció, mert nem tekintik azt hivatalos dokumentumnak, mivel az ORTT-nek nincs hatásköre ilyen szabályozás kibocsátására. A médiatörvény szerint az ORTT hatásköre, hogy védje és előmozdítsa a szólásszabadságot a „műsorszolgáltatók piacra lépésének elősegítésével, a tájékoztatási monopóliumok lebontásával és újak létrejöttének megakadályozásával, a műsorszolgáltatók függetlenségének védelmével; figyelemmel kíséri a sajtószabadság alkotmányos elveinek érvényesülését, erről tájékoztatást ad az Országgyűlésnek.”¹⁴ A 8. cím taxatív felsorolja az ORTT feladatait.¹⁵ Mint ahogy címéből is kiderül (A rádiózásról és televíziózásról), a médiatörvény még utalásszerűen sem foglalkozik az internettel, mint ahogy az új technológiákat alkalmazó más médiával sem. A törvény nem hagy rugalmasan értelmezendő „egyéb” kategóriát a feladatok megállapításánál, az ORTT pedig mint hatósági jogkörrel is rendelkező kvázi államigazgatási szerv¹⁶ nem választhat magának szabadon feladatokat. Természetesen nincs akadálya annak, hogy egy szakértői csapat szakmai anyagot bocsásson ki, ez azonban nem rendelkezik jogi relevanciával akkor sem, ha az ORTT finanszírozásában készült.

4.1.A tervezet tartalma

A vitaanyag igényesen és kellő alaposággal tárgyalja a témát. Összefoglalja és ismerteti a vonatkozó magyar és az európai jogszabályokat, végül pedig logikus rendben összegzi az ORTT javaslatait.

A tervezet a szólásszabadság korlátait képező értékek közül az emberi méltóság, a kiskorúak és a fogyasztók védelmével foglalkozik. A Javaslat szisztematikus elemzésére ennek a dolgozatnak a keretei nem alkalmasak, ezért itt csupán az online tartalomszolgáltatásban elkövetett jogsértésekről szóló fejezetre teszek észrevételeket.

4.2. A vitaanyag különválasztja a magánjogi és közjogi jellegű jogsértéseket. Megállapítja az eljárási rend rendezésének céljait, felvonultatja az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvnek¹⁷ a tagállamok lehetőségeire vonatkozó rendelkezéseit. Ismerteti a magyar elektronikus kereskedelmi törvény értesítési-eltávolítási eljárásról szóló rendelkezéseit, végül pedig az MTE, az Artisjus Szerzői Jogvédő Iroda, az Előadóművészek Jogvédő Irodája, a HUNGART, és a MAHASZ megállapodását a szerzői jogot sértő közlések értesítési-eltávolítási eljárásban történő kezeléséről. Megállapítja, hogy az idézett rendelkezések csak a szerzői jogi jogsértésekre szorítkoznak, nem vonatkoznak a polgári jogi jogsértésekre. A jogszabályalkotás szükségességét azzal indokolja, hogy a szolgáltató¹ mentesüljön jogellenesség felőli

¹ A tartalomszolgáltatással kapcsolatos kérdésekben „szolgáltatónak” nevezem azt az internet- vagy tartalomszolgáltatót, amely az adott viszonyban nem saját tartalmat szolgáltat. „Tartalomszolgáltatónak” nevezem azt a személyt vagy

döntés felelőssége alól. Szabályozás hiányában a szolgáltató az általános jogszabályok szerint felel. Az elektronikus kereskedelemről szóló törvény ¹⁸ szerint ha nem tud a tartalomról, nem felelős, illetve a megfelelő eljárás követésével mentesül a felelősség alól. Ez a jogszabály azonban csak a véleményszabadság körébe nem tartozó közlésekre vonatkozik.¹⁹

Elemzi az amerikai szerzői jogi törvény értesítési-eltávolítási (notice and takedown) eljárását, valamint annak brit verzióját. Az amerikai notice-and-takedown eljárás csak szerzői jogi jogsértésekre vonatkozik. Lényegében azonos a magyar elektronikus kereskedelmi törvényben foglalt eljárással: a kifogásolt tartalmat a szolgáltató leveszi, és erről a tartalom szolgáltatóját értesíti, aki 10 napon belül kérheti a tartalom visszahelyezését, kivéve, ha a kifogást tevő személy vagy szervezet újabb 10 napon belül igazolja, hogy eljárást indított. A Richard Clayton által kidolgozott brit ötlet a notice-and-takedown helyett a szolgáltató teendőit egyszeri eltávolításra és visszahelyezésre szűkíti. Ezért alkotója 4R-nek nevezte el (report, remove, respond, replace).²⁰ A továbbiakban a felek bíróság előtt intéznék jogvitájukat, az alkotmányosan védett tartalom pedig a bíróság jogerős ítéletéig fennmaradna a neten.

Az értesítési-levételi eljárástípus alapját eredetileg a szerzői jogsérelem ellen találták ki, és többnyire ma is csak a szerzői jogot sértő közléseknél alkalmazzák. Az ilyen esetek túlnyomó többségében a tartalom jogellenességének megállapítása nem igényel különösebb jogi vagy egyéb jártasságot: a szolgáltató kételyek nélkül eldöntheti, hogy a kifogásolt tartalom a kifogást tevő szerzői jogának védelmét élvezi-e, vagy sem, mint például egy MP3 zenefájl esetében.

A brit variációt azonban alkotmányos megfelelése miatt más jogsérelemek, például jóhírnév sérelme esetén is lehetne alkalmazni. Ezekben az esetekben nem egyszerű eldönteni, hogy a véleményszabadság, vagy az emberi méltóság védelme az erősebb társadalmi érdek. A kérdés súlyának megfelelően a brit eljárásban a szolgáltató nem dönthet a tartalom végleges eltávolításáról, ez csak jogerős bírói döntés birtokában történhet.

Ha a tartalomszolgáltató felfedi magát, és kéri a tartalom visszahelyezését, a szolgáltató azt visszahelyezi, és a tartalom a bíróság döntéséig fennmarad.²¹

Az eljárás értéke azonban, hogy számos felelőtlenül, névtelenül tett, emberi méltóságot sértő közlést bonyolult procedúra nélkül távolíthat el, amennyiben a tartalomszolgáltató sem tiltakozik az eltávolítás ellen. Nagyjából a graffitik lemosásához hasonlítható ez a szóláskorlátozás: nem más, mint azonosítatlan személy által tett, másokat sértő megnyilatkozás eltávolítása.

szervezetet, aki/amely saját tartalmat szolgáltat saját vagy más szerverén keresztül. (a szerző)

Ezután az ORTT megfogalmazza saját javaslatát, amely lényegében nem tér el az amerikai notice-and-takedown eljárástól, annak ellenére, hogy nem csupán szerzői jogra, hanem általános polgári jogi jogsértésekre, ennél fogva személyiségi jogi (Ptk. 75-85.§) jogsértésekre is vonatkozik. Új és érdekes elem, hogy a tartalomszolgáltatónak lehetősége nyíljon előzetesen letétbe helyezni egy dokumentumot, mely tartalmazza a kifogás megtételéhez szükséges azonosító adatokat, valamint nyilatkozatát arról, hogy az általa közölt tartalom nem jogsértő. Ilyen előzetes nyilatkozat megtétele esetén a szolgáltató ideiglenesen sem távolítja el a kifogásolt tartalmat, hanem a nyilatkozatot nyomban megküldi a kifogást tevőnek. Ezzel a tartalom közlője bizonyos lehet abban, hogy bírói döntés nélkül nem távolítják el közlését.

Ennek némileg ellentmond az a megoldás, hogy ha a kifogást tevő személy vagy szervezet bírósági keresetet indít, és ebben ideiglenes intézkedés²² iránt is kérelmet nyújt be, továbbá ennek a kérelemnek másolatát megküldi a szolgáltatónak, akkor a szolgáltató mégiscsak²³ eltávolítja a közlést. Amennyiben a bíróság a tartalomszolgáltató javára dönt, a szolgáltató köteles a tartalmat haladéktalanul visszaállítani. Az ORTT javaslat szerint „mindez megalapozhatja a tartalomszolgáltatónak az alaptalan eltávolításból eredő kártérítési igényét”. A mondatból nem tűnik ki, hogy a kifogást tevővel, vagy a szolgáltatóval szemben jogosult kártérítésre a tartalomszolgáltató. Mivel a szolgáltató jogszerűen járt el, vele szemben az eltávolítás miatt indokolatlan lenne kártérítési igényt megalapozottnak tekinteni. A kifogást tevővel szembeni kártérítési jog megnyílása jogi szempontból magától értetődő, viszont indokolt lenne már emiatt is felülvizsgálni, nem célszerűtlen-e a tartalom bírósági döntés nélküli, sietős eltávolítása.

4.3.A magánjogi eljárással kapcsolatos alkotmányossági észrevételek

A bíróság ideiglenes intézkedést alkalmazhat, ha az a kérelmező különös méltánylást érdemlő jogvédelme érdekében szükséges, és az intézkedéssel okozott hátrány nem haladja meg az intézkedéssel elérhető előnyöket. Az ideiglenes intézkedés elbírálásához a kérelmet megalapozó tényeket elég csak valószínűsíteni.²⁴

A Polgári Törvénykönyv szerint a bíróság akkor alkalmazhat ideiglenes intézkedést személyiségi jogok sérelme esetén, ha „Ha a jogsértést valószínűsítették, és a késedelem jóvá nem tehető kárral járhat”.²⁵

Azzal, hogy a kifogást tevő személy vagy szervezet megküldi a szolgáltatónak a keresetlevéllel együtt az ideiglenes intézkedés iránti kérelem másolatát, a szolgáltatónak semmivel több jogalapja nem keletkezik a közlés eltávolítására. Arról továbbra is csak bíróság dönthet, és éppen ez az ideiglenes intézkedés jogintézményének célja: hogy jogszerűen, bíróság által, viszont gyorsan²⁶ orvoslato

nyerjen az, akinek jogát a fennálló jogellenes állapot olyan mértékben sérti, hogy annak eltűrése aránytalan terhet róna rá a bírósági eljárás jogszerű befejezéséig.

Ezen kívül az ideiglenes intézkedés kérelme, és annak másolatára a szolgáltató intézkedése redundanciának tekinthető, hiszen miután a szolgáltató eltávolította a tartalmat, az ideiglenes intézkedés iránti kérelem okafoyottá válik.

Kétségtelen tény, hogy az interneten a tartalom többszörözésének lehetősége oly mértékben korlátlan, hogy egy, az internetre felkerült tartalom adott esetben akár soha többé onnan el nem távolítható, még a tartalom tulajdonosának akaratával sem. Bármi, ami a világhálón megjelenik, kicsúszik a tartalomszolgáltató uralma alól: bárki lemásolhatja, és ezer más oldalon közzéteheti. Ez ugyanúgy megtörténhet egy nap alatt, mint egy hónap alatt. Ezért az a jogi szabályozás, amely siettetni az információ eltávolítását, nem a gyökerénél ragadja meg a problémát: a tiltás nem hatékony módja az információ blokkolásának. Ha pedig a szólás korlátozása nem akadályozza meg a jogsérelem bekövetkezését, akkor a beavatkozás alkotmányosan védhetetlen.²⁷ Minden bizonnyal más utat kell tehát keresni. Lehetséges, hogy technológiai megoldást kell segítségül hívni ahhoz, hogy az információ kézben tartható maradjon. Ellenkező esetben pedig előbb-utóbb a normarendszernek kell a tényekhez alkalmazkodnia.

4.4. A kiskorúak védelme

A tervezet megemlíti a releváns európai dokumentumok közül az 1997-es Zöld Könyvet a kiskorúak védelméről, az EU 1997-es határozatát az illegális és káros tartalmakról, a 98/560 Ajánlást. Megállapítja, hogy az Ajánlás alapján a „szabályozás célja, hogy az érdekelt felek, azaz az állami hatóságok, a felhasználók, a fogyasztók és azok a vállalatok, amelyek közvetlenül vagy közvetve részt vesznek az audiovizuális és online információs szolgáltatások iparágában, részt vegyenek az önszabályozó mechanizmus kialakításában, működtetésében és munkájának értékelésében. Az önszabályozó mechanizmus önkéntessége azért bír jelentőséggel, mert annak elfogadottsága és hatékonysága attól függ, hogy az érdekelt felek milyen aktivitással működnek együtt. Idézi az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvet, amely szerint: „A tagállamok és a Bizottság ösztönzik (...) a kiskorúak és az emberi méltóság védelmével kapcsolatos magatartási kódexek elfogadását”.²⁸

Felidézi az ausztrál szabályozást, amely az önszabályozó szervezetre bízta a kiskorúak és az emberi méltóság védelmét célzó normarendszer kialakítását. Utal a francia szabályozásra is, ahol a miniszterelnök és a kormány létrehozott egy szervezetet, amely egyeztető, közvéleménytájékoztató szerepet végez. Az állami szervek mellett magában foglalja a szolgáltatók, az internetipar és a felhasználók képviselőit is.

Az ORTT kiskorúak védelmét szolgáló javaslata két pontban összegezhető: kötelező címkézés és önkéntesen alkalmazott szűrő.²⁹ A Testület új szűrőszoftver és új címkézési kategóriarendszer létrehozását tartja szükségesnek. E célra, valamint a jogviták eldöntésének céljára létrehozna egy Tanács elnevezésű testületet.

A Tanács hatáskörébe tartozna a minősítő rendszer kidolgozása, a szűrőrendszer működtetése, fejlesztése, külföldi minősítő rendszerek elfogadásáról való döntés, és címkézéssel kapcsolatos vita esetén vélemény adása.

A Testület célja szerint a Tanács az internet valamennyi szereplőjét reprezentálná: a szolgáltatói oldal, a fogyasztói oldal, gyermekvédelmi, illetve polgári jogvédő szervezetek, valamint tanácskozási joggal vennének részt az ORTT és „egyéb érintett állami szervek képviselői”³⁰.

Tekinthetjük-e a Tanácsot önszabályozó szervezetnek? Ezzel kapcsolatos észrevételeimet három pontban foglalom össze.

4.4.1. Egyik felmerülő kérdés, hogy egy ilyen testület hatásköre miért merülne ki a címkézéssel és szűréssel kapcsolatos kérdésekben? Hiszen egy önszabályozó szervezet magatartási kódexeket is alkothat és betartathat, békítő fórumként vagy egyfajta választottbírósként szolgálhatna személyiségi jogot sértő tartalommal kapcsolatos vitás kérdésekben, és a szükséges feladatok egész sorát láthatná még el. De nézhetjük a másik oldalról is: csak a címkézés kidolgozása miatt van-e szükség egy külön érdekképviselői szervezetre? Hiszen ez elsősorban számítástechnikai szaktudást igényel.

A szűrőrendszerek kidolgozására, fejlesztésére, tesztelésére világszerte rengeteg energiát, pénzt és időt fordítanak.³¹ Bár tökéletes szűrőrendszer nincs, (és nem is lesz soha), bizonyos szabványok viszonylag kielégítő eredményt adnak. Különböző célokra különböző szűrőrendszerek alkalmazása indokolt. Maguk a szűrőrendszerek is különböző szempontok szerint készülnek, és más- más célcsoportot céloznak meg. Az Internet Content Rating Association (ICRA) ingyenesen kínálja címkéző szolgáltatását és filterét egyéni felhasználók, szülők részére.³² Az ORTT Stratégiai Igazgatóság munkatársa, dr. Béky Zoltán hangsúlyozta a fontosságát annak, hogy a magyar sajátosságoknak megfelelő minősítő rendszer szülessen. Ha ez a rendszer kompatibilis a világszerte elterjedt PICS standard-del³³, amelyen az ICRA címkéi is alapulnak, és amely egy oldalnak több címkével való ellátását is lehetővé teszi, akkor lehetséges, hogy a felhasználók kényelmét szolgálna a magyar rendszer. Mindazonáltal előnyös lenne, ha a magyar címkét külföldön is tudnák értelmezni, mint ahogy a Magyarországon használt szűrő programok is ki kell, hogy tudják szűrni a külföldön, akár az ICRA szabvány segítségével felcímkézett oldalakat. Mivel a címkézés-szűrés a

legkézenfekvőbb lehetőség a gyermekek káros tartalmaktól való megvédésére, valószínű, hogy érdemes nemzetközi kooperáció révén egységesíteni a minősítő rendszereket. Ez annál is inkább lehetséges, mert már az ICRA címkéző módszere is van annyira sematikus és részletes, hogy bármely oldalt nehézség nélkül lehessen vele címkézni. Amivel a nemzeti, helyi és egyéni sajátosságokat érvényesíteni lehet, az nem maga a címke, hanem a szűrőprogram, amelyet mindenki saját ízlése szerint állíthat be.

4.4.2. A javaslatban leírt Tanács második elgondolkodtató jellegzetessége, hogy „munkaszervezetét, a működéséhez szükséges infrastrukturális háttérrel az ORTT Irodája biztosítja”. A kidolgozandó minősítő rendszer, standardok „tekintetében az ORTT egyetértési jogot gyakorol.” A Tanács évente értékeli a szűrő-minősítő rendszer működését, „értékelését beszámoló formájában az ORTT elé terjeszti.” Az alább részletesebben tárgyalt eljárásban az ORTT fellebbviteli szervként szolgál.

A fenti rendelkezések az önszabályozó szervnek szánt Tanácsot az ORTT felügyelete alá helyeznék. Az ORTT egyetértési és beszámoltatási joga megfosztaná a Tanácsot reprezentatív, demokratikus szervezethez méltó szellemi önállóságától. Az infrastrukturális függőség, továbbá az ORTT fellebbviteli fórumként való működése anyagilag önállótlan, döntésében felelőtlen ügyosztályt eredményezne. Ezzel a Javaslat kiveszi a Tanácsot az önszabályozás keretei közül, és az ORTT alárendelt szervévé teszi.

Az ORTT nem tesz javaslatot a médiatörvény megváltoztatására, amely az ő létrehozásáról rendelkezik, és hatásköreit megállapítja. Közvetve mégis azt lehet levonni a fentiekből, hogy az ORTT hatásköreinek kibővítését kívánja, és az „önszabályozó” szervezet felügyeleti szervként kíván eljárni.

A következőkben arra kísérlek meg választ találni, hogy miért különíti el a Javaslat a címkézést a tartalomszabályozás egyéb kérdéseitől.

4.4.2.1. Milyen legyen a helytelen címkézés jogi megítélése?

Annak hogy a címkézés megítélése külön fórumot kapjon, lehet reális indoka. A jogellenes tartalmak elbírálása nem kétséges, legfeljebb eljárási könnyítésekkel lehet a hagyományos jogot fejleszteni. A gyermekek számára káros tartalommal azonban más a helyzet, hiszen felnőttek jogosan közlik és fogadják az ilyen tartalmakat. Ahhoz, hogy a gyermekeket úgy lehessen megvédeni, hogy a felnőttek ne szenvedjenek aránytalan korlátozást, a szűrés látszik a legalkalmasabb módszernek. Ehelyütt nem térek ki a szűrő alkalmazásával szemben támasztott alkotmányossági feltételekre, amelyről máshol már értekeztem.³⁴

Ahhoz azonban, hogy a szűrés hatékony lehessen, a címkézett oldalak számának el kell

érnie egy kritikus tömeget. Ha egy állam eleget kíván tenni a gyermekek védelmével kapcsolatos kötelezettségének, legalábbis ösztönöznie kell a felhasználókat, hogy oldalaikat címkézzék. Elegendő, ha csak a káros tartalmat közlő oldalakat címkézi a tartalomszolgáltató - habár a bizonytalanság elkerülése érdekében és presztízs miatt a kifogástalan oldalak közlőinek valószínűleg érdekükben állna e kifogástalanság hirdetése.³⁵

A jogsértés ténye csak akkor merülhet fel, ha jogszabály kötelezi a tartalomszolgáltatót, hogy oldalát címkével lássa el, és ezt a kötelezettségét a szolgáltató megszegi. Ekkor sem a közölt tartalom jogellenes, hanem a szerző azon mulasztása, hogy nem címkézte azt. A tartalomszolgáltató kötelezhető lenne arra, hogy megfelelő címkézéssel lássa el a tartalmát, illetve ennek elmaradása esetén különféle szankciókat lehetne kiszabni. A leghatékonyabb szankció nyilvánvalóan a címkétlen oldal eltávolítása mindaddig, amíg szabályszerűvé nem válik.

Érzékeny területre kerülünk, ha egy felhasználó amiatt tesz panaszt, hogy az oldal rendelkezik ugyan címkével, ám az nem megfelelő. Ekkor tartalmi kérdésről, tehát a szólásszabadság körébe tartozó alkotmányos értékről van szó. (A helytelen címkézéstől a közlés maga továbbra sem jogellenes.) Természetesen ez szubjektivitás a szűrőrendszerek örök hátránya, ezért számos törekvés irányult arra, hogy olyan minősítő rendszert fejlesszenek ki, amely az ilyen egyéni megítéléseket minimálisra csökkenti. Az ICRA szűrőrendszere kevés mérlegelési lehetőséget hagy: a címkézés olyan kérdések megválaszolásából áll, amelyek arra vonatkoznak, hogy látható-e pl. férfi nemi szerv vagy vér a képen.³⁶ Ezután további kérdések tesztelik, hogy szexuális kontextusban látható-e, illetve hogy művészi, orvosi, vagy oktatási célú ábrázolás-e. Az ICRA honlap Botticelli Vénusz születése c. festményével demonstrálja a címkézőprogram megfelelő használatát: női mell látható, művészi célzat felismerhető, fiatal gyermekek részére alkalmas.³⁷

Mindazonáltal az ezzel kapcsolatban felmerülő vitákat lehetséges, hogy nem bíróság tudná legjobban eldönteni, hanem egy önszabályozó szervezet.

4.4.3. A Tanács eljárása

Panasz tenni a Tanácsnál valamely magyar szolgáltatónál elhelyezett, nem, vagy rosszul címkézett tartalom miatt lehetne. A Tanács hatáskörébe csak akkor tartozna az ügy, ha a tartalom egyébként nem jogellenes, ellenkező esetben a panaszos figyelmét fel kell hívni a rendes bírói úton érvényesíthető igényekre.

A Tanács háromtagú tanácsokban járna el, ahol az egyik tag a szolgáltatói oldal, a másik a fogyasztói oldal képviselői közül kerülne ki, és ketten választanak egy elnököt. (A

tagok jelölését a Javaslat egyik szinten sem tárgyalja.) Az eljáró tanács államigazgatási határozatnak nem minősülő „véleményt alkot”.³⁸ Megalapozott panasz esetén felszólítja a szolgáltatót a panaszolt tartalom eltávolítására. Ha a szolgáltató a határozatot nem hajtja végre, vagy a felek valamelyike egyébként úgy kívánja, a felek bármelyike az ORTT-hez fordulhat, amely államigazgatási határozatban dönt az ügyről. Az ORTT határozata bíróság előtt megtámadható. A Javaslat utal arra, hogy az ORTT a törvény alapján jár el, nem teljesen világos azonban hogy melyik törvényről van szó: a módosítandó médiatörvényről, amely meghatározná az ORTT eljárását? Vagy a létrehozandó internettörvényről, amellyel kapcsolatban viszont eddig nem volt arra utalás, hogy tartalmazná a helytelen címkézés elbírálásának szempontjait. Ez egyébként sem indokolt, hiszen ez a tartalom nem jogellenes, csupán gyermekekre káros.

A Javaslat alapján arra lehet következtetni, hogy a Tanács eljárását gyakran követi majd az ORTT eljárása. A Tanács erőtlenségét sugallja, hogy a Javaslat „véleménynek” nevezi a döntését (majd később határozatnak), továbbá ha a szolgáltató egyszerűen nem engedelmeskedik a határozatban foglalt felszólításnak, az ORTT újratárgyalja az ügyet. Majd az ORTT eljárása után is lehet (természetesen és helyesen) bírósághoz fellebbezni. Vajon mi a haszna egy újabb lépcső, a Tanács beiktatásának, ha az ORTT eleve számol azzal, hogy a szolgáltató a Tanács határozatát semmibe fogja venni, és az ORTT-nek kell államigazgatási határozattal köteleznie a jogkövető magatartásra? A funkciók ilyen megkettőzése az önszabályozás kicsúfolása. Jogbizonytalanságot eredményez, hosszabbá teszi az eljárást, és feleslegesen felduzzasztja az ORTT költségvetését. Az önszabályozás csak akkor tud beilleszkedni a jogrendszerbe, ha határozatait az állam elismeri, és végrehajtásukhoz segítséget nyújt. Ellenkező esetben felelőtlen marad, tehát közpénzeket sem érdemel. Az ilyen szervezet működhet civil érdekképviselői szervként, de nem nevezhetjük önszabályozásnak, ha nem alkot számonkérhető magatartási normákat, mint ahogy nem önszabályozó szervezet a Kiváló Áruk Fóruma, a Magyar Termék védjegy, vagy egy nőegylet sem.

Elismerve, hogy a különböző érdekek – beleértve az államit is – reprezentálásának gondolata megtartandó, a Tanácsnak érthetetlenül szűk és irreleváns a jogköre (címkézés), erőtlen az eljárása, nincs biztosítva az ORTT-től való függetlensége, ezért ebben a formában nem megalapozott a létezése. A Tanácsnak ez a modellje kísértetiesen emlékeztet az ORTT Panaszbizottságának funkciótlanására.

4.5. Összegzés

Állami beavatkozás nélkül nehéz a szabadságjogokat érvényesíteni az Interneten (is), mert a piacvezető vállalatoknak módjukban áll oly módon kialakítani a „közlekedési szabályokat”, amely korlátozza a felhasználót szabadságában. Az állam képes lehet az erőviszonyok kiegyensúlyozására, ha nem a piaci erők, hanem a polgárjogok védelmében lép fel. A Javaslat tartalmában szakszerű, és nyugtázhatjuk, hogy nem utasítja el teljesen az önszabályozás gondolatát. A Stratégiai Igazgatóság álláspontja szerint a Javaslat megalkotásakor a koregulációs modellt tartották szem előtt.

E célkitűzést követve az ORTT munkacsoportja hatékonyan közreműködhetne az önszabályozás valódi koregulációs modelljének kialakításában, anélkül, hogy az ORTT mint hatóság lépne fel, amelyre nincs hatásköre.

5. Konklúzió

Az önszabályozásra szükség van az interneten, mert a jogalkotás nem képes biztosítani azt a flexibilitást, amely az internet sebesen változó természete miatt szükséges. A technológia, a felhasználási módok fejlődése miatt az internet-szabályozás állandó frissítésére van szükség, és ezt a funkciót szakmai szervezetek jobban képesek ellátni. Ugyanakkor éppen az internet mint médium teremti meg az önszabályozás alkalmazásának gyakorlati feltételeit: gyorsaság, horizontális kapcsolat, korlátlan információáramlás és a szereplők nagy száma által egyidejűleg igénybe vehető információs központ.

Az Európai Unió és az Európa Tanács számos dokumentumában kifejezetten előírja a tagállamok számára, hogy elősegítsék az önszabályozó testületek kialakulását, és kódexek alkotását.

Az önszabályozás nem egyenlő a szabályozás hiányával. Az önkéntességen alapuló társasjáték nem ad kielégítő választ az új médium által felvetett szabályozási igényre. Az önkéntes jogkövetésbe vetett hit nem vethető össze az érvényesíthető normával, amely kiszámíthatóságot eredményez: a jogi rendezéshez mindenkire érvényes és végrehajtható szabályok szükségesek.

A tisztán állami szabályozás viszont nem tudja felvenni a versenyt a változó viszonyokkal, mert ez aránytalan terhet jelentene a törvényelőkészítő- és jogalkotó apparátusra.

Az állami szabályozás mellett parallel létező önszabályozó fórumok jogbizonytalanságot teremtenek, és a jogrendszer tekintélyét gyengítik. Ebben az esetben civil kezdeményezésként támogatandóak, de jogi kötőerő nem kapcsolódhat hozzájuk.

A koregulációs modell nem a civil társadalom és az államhatalom párhuzamos szabályozó aktivitását kell hogy jelentse, hanem a kettő összefogását egy hatékony szabályozás érdekében. Mindkét szférának azzal kell beszállni a közösbe, ami az előnyét jelenti: az állam biztosítsa a szabály végrehajthatóságát és általános érvényét, a civil fórum pedig a szabály szakértő és rugalmas megtervezését és demokratikus elfogadását, valamint rendszeres felülvizsgálatát.

6. Önszabályozási alternatívák

6.1. Hogyan lehet a szabályozás mindenkire érvényes?

6.1.1. A szabályozás vonatkozhat csak bizonyos szereplőkre, amelytől azonban közvetve a többi szereplőre is hatást gyakorol. Ha az összes internetszolgáltatóra kötelezően vonatkozik az értesítési-levélteli eljárás, akkor a tartalomszolgáltatók és a felhasználók is alá vannak vetve e feltételrendszernek. Megvalósítható kötelező kamarai tagság formájában, amely feltétele lenne az internetszolgáltatói tevékenységnek, ez azonban szűkíti a szabadság köreit. Ugyanakkor nem jelent túlzott terhet, ha a taggá válásnak nincs feltétele, hanem csupán bejelentkezési kötelezettséget teremt.

6.1.2. Vonatkozhat a szabályozás külön rendelkezés nélkül mindenkire, aki az internetet használja. Ez a megoldás alkotmányossági szempontból hagy kivétlenül maga után, mivel az internethasználat révén nem lépünk jogviszonyba az önszabályozó testülettel. Viszont ugyanez lenne a helyzet egy jogszabály megalkotása esetén, azzal a különbséggel, hogy itt legalább a norma tartalma demokratikusan és rugalmasan alakul.

6.1.3. Technikai megoldás útján is elvehetik a normaszegés lehetőségét. Természetesen ez csak bizonyos viszonyokban lehetséges, amilyen például a címkézés: csak akkor lehetne valamit feltölteni a Netre, ha az automatikusan megjelenő címkéző formálapot előtte kitöltöttük. A piaci szereplők már régóta körbeveszik a fogyasztókat ilyen, választási lehetőséget nem hagyó megoldásokkal, ilyen például a mobiltelefon szolgáltatóhoz kötött programozása. Ezt az eljárást nevezi Lawrence Lessig az építészet (architecture) szabályozásának.³⁹

6.2. Hogyan jöhet létre a szükséges önszabályozó szervezet?

Olyan szervezetre van szükség, amely képes tömöríteni az internetes szereplők érdekcsoportjait: internetszolgáltatókat, tartalomszolgáltatókat, felhasználókat, piaci szereplőket, a szülőket, a gyermekeket, a fogyasztókat, a kisebbségek érdekvédelmi szervezeteit, és bármely más, önálló igénnyel jelentkező csoportot. Magyarországon

már számos szektor szervezet létrejött, amelyek a szereplők egy bizonyos csoportját képviselik, pl. ISZT⁴⁰, az IVSZ⁴¹, Netért⁴², Hungarnet⁴³, MATISZ⁴⁴. E sektorszervezetekre szükség van, hogy tagjaiknak szolgáltatásokat nyújtsanak, érdekeiket képviseljék, és igény szerint külön szakmai szabályokat alkossanak. Az internethasználatra vonatkozó általánosabb szabályozás megalkotásához azonban alkalmasabb lenne egy olyan szervezet, amely egyesíti magában a sektorszervezeteket.

Ennek egyik oka, hogy az internet fő szereplőinek tevékenysége konvergál: az internetszolgáltató és a tartalomszolgáltató kifejezések definíciója már ma is összemosódik (ld. *-gal jelölt lábjegyzet). A felhasználó egyben tartalomszolgáltató is, amennyiben feltölt valamit a netre, de internetszolgáltató is lehet, ha vásárol egy szervert,⁴⁵ és maga biztosítja a saját, illetve mások hozzáférését.

6.2.1. Ha általános érvényű szabályt akarunk, akkor szükséges, hogy az állam elismerje azt a szervezetet, amely ernyője alatt összefogja az internet szereplőit. Kérdés, hogy hogyan jön létre, illetve választódik ki ez a szervezet. A jogalkotás alternatívájaként az állam felszólíthatja az internetes szereplők közösségét, hogy határidőn belül alakítsanak egy önszabályozó szervezetet. Még erősebb állami beavatkozás esetén az állam kijelölhetné az egyik - a legnagyobb, legrepresentatívabb - szervezetet, hogy hozza létre a kívánt általános, integráló szervezetet. A civil társadalom kellő aktivitása esetén valamelyik szervezet vagy több szervezet együtt magához ragadhatná a kezdeményezést, és utólag kérhetné az állami elismerést.

Az önszabályozó testület demokratikus elvek alapján működő civilszervezet lehet, amely a tartalomszabályozás és a panaszmechanizmus normáit demokratikus döntéshozatal révén, szakértői munkacsoport közreműködésével fogadja el.

6.3. Címkézés/gyermekvédelem

Az ORTT javaslata szerint csak a gyermekek fejlődésére káros tartalmak előállítóinak kötelező az oldal címkével történő ellátása. A tartalom káros voltának megítélése a tartalomszolgáltatóra van bízva, azonban ha nem végzi el a címkézést, a tartalom törlésével, és panaszeljárással kell szembenéznie. A címkézés terjesztése érdekében hasznos lehet, ha minden tartalomszolgáltató címkével látná el az oldalát, azonban ekkor is ennek a személynek kellene megítélnie, hogy gyermekeknek alkalmas-e az oldal. Tekintettel a címkézési mechanizmus egyszerűségére, mégis kevesebb hibalehetőség lehet ebben a megoldásban.

Amennyiben az oldal mégis rosszul lett címkézve, a tartalomszolgáltató kötelezhető a címke módosítására, az oldal eltávolításának terhe mellett. Mivel a közölt tartalom egyébként nem jogellenes, más közjogi szankció alkalmazása indokolatlan.

Az internetszolgáltató is választhat (önként) olyan piaci stratégiát, hogy csak akkor enged oldalt feltölteni az általa kínált tárhelyekre, ha a tartalom címkével rendelkezik. Ebben az esetben piaci előnyt szerezhet annak hirdetésével, hogy az ő szerverén található oldalak mind azonosítható tartalmúak, tehát biztonságosak.

6.4. Vitarendezés

A jogi helyzet rendezésére alkalmas önszabályozási modell további feltétele, hogy a konfliktusok gyors, szakszerű és hatékony elintézését biztosítsa.

A választottbíróági eljárás mintájára az állam biztosíthatna végrehajtási jogot a mediációs eljárásban hozott döntésnek. A választottbíráskodás az önszabályozáshoz hasonlóan a gazdaság egyéb területein folyamatosan növekvő népszerűsége tesz szert. A bírák az adott terület szakemberei, az eljárás lényegesen gyorsabb a rendes bíróságok eljárásánál (különösen Magyarországon), és a tapasztalatok szerint az érintett felek bizalma és megegyezési hajlandósága is nagyobb. Természetesen a független bírósághoz fordulás joga továbbra is nyitva állna a hatályos jogszabályok alapján.

Az önszabályozó szervezet, az általa alkotott kódex és a mediációs/vitarendeziési eljárás döntésének elismeréséhez természetesen jogalkotás szükséges. Ez a jogszabály előírhat feltételeket a demokratikus működés és a pártatlan eljárás érdekében; azonban nem tartalmazná sem az önszabályozó testület belső szabályzatát, sem a tartalomszolgáltatás szabályait, sem a vitarendezés szempontjait, hanem ezek kialakítását az önszabályozó mechanizmusra bízna.

¹ „Az európai példák azt mutatják, hogy az önszabályozás a jognál hatékonyabb és rugalmasabb megoldást nyújt a reklámgyakorlat részleteinek és normáinak - a piaci folyamatok illetve a társadalmi elvárások változásaihoz alkalmazkodó - szabályozásához, a konfliktusok rendezéséhez.” Önszabályozó Reklámtestület
<http://www.ortt.hu/default.asp?browser=Internet%20Explorer>

² Monroe E. Price and Stefaan G. Verhulst: Self-Regulation and the Internet, kézirat

³ <http://www.nol.hu/Default.asp?DocCollID=5676&DocID=7197#7197>, vagy:

<http://politikaforum.hu/cikkprint.php3?ccid=10012329&oldaltyp=hir&cikktyp=01&xcim>

⁴ - Action Plan on promoting safer use of Internet 276/1999/EC, OJ L 33 6 Feb. 1999. p.1

- Zöld Könyv a kiskorúak védelméről 1997

- Council of Europe Rec (2001)8 a kibertartalom önszabályozásáról.

- A Tanács 98/560/EC Ajánlása OJ L 270/48

- Resolution on the Commission communication on illegal and harmful content on the Internet (COM(96)0487 - C4-0592/96)

⁵ Programme in Comparative Media Law and Policy, Wolfson College, www.selfregulation.info

⁶ EuroISPA, www.euroispa.org

⁷ „Internet: az ORTT elnöke szerint állami szabályozásra is szükség van” 2000. október 26.
<http://prim.hu/media/cikk.prm?id=13668&mode=print>

⁸ Bayer Judit: SMS és email kampány 2002. (kézirat)

- Hetek, 2002. április 12.,

- <http://www.mte.hu/text/text2/doc/valasztasi-monitoring-ertekeles1.doc>

⁹ www.mte.hu

¹⁰ ORTT javaslat Az elektronikus úton végzett nyilvános kommunikációi tartalomszabályozásának alaptételeiről
www.ortt.hu/tanulmanyok/koncepcio_20020619.doc (Javaslat)

¹¹ <http://www.hirek.com/cikk.prm?id=29009>, Kész az ORTT internetszabályozási terve, Népszabadság Online, 2002. június 19. www.nol.hu

¹² uo.

¹³ Rec(2001)8 A Miniszteri Bizottság ajánlása a kibertartalom önszabályozásáról (önszabályozás és felhasználóvédelem a jogellenes és káros tartalmak ellen az új kommunikációs és információs szolgáltatásokban)

¹⁴ 1996. évi I. tv. a rádiózásról és televíziózásról

¹⁵ „41. § (1) A Testület feladatai:

a) ellátja a műsorszolgáltatási jogosultság és a kormányzati rendelkezésben lévő műsorszolgáltatás céljára biztosított műholdas csatornák pályáztatásának és a pályázat elbírálásának feladatát;

b) ellátja a törvényben előírt felügyeleti és ellenőrzési feladatokat;

c) Panaszbizottságot működtet az eseti bejelentések kivizsgálására;

d) műsorfigyelő és -elemző szolgálatot működtet; e szolgálat által végzett vizsgálatok és értékelések rájuk vonatkozó teljes anyagát a Magyar Rádió Közalapítványnak, a Magyar Televízió Közalapítványnak, a Hungária Televízió Közalapítványnak, a Magyar Távirati Iroda Részvénytársaságnak, valamint a közszolgálati műsorszolgáltatóknak folyamatosan és térítésmentesen átadja. A vizsgálati szempontokra a Közalapítványok és a Magyar Távirati Iroda Részvénytársaság javaslatot tehetnek;

- e) véleményt nyilvánít a frekvenciagazdálkodással és a távközléssel kapcsolatos jogszabályok tervezetéről;
- f) külön törvényben meghatározott számú tagot jelöl a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanácsba;
- g) ellátja a műsorszolgáltatási szerződésekkel összefüggő feladatokat;
- h) nyilvános nyilvántartást vezet a műsorszolgáltatási szerződésen alapuló, illetőleg a nyilvántartásba vett műsorszolgáltatásokról és műsorelosztókról;
- i) rendszeresen ellenőrzi a vele kötött műsorszolgáltatási szerződések megtartását;
- j) állásfoglalásokat, javaslatokat dolgoz ki a magyar műsorszolgáltatási rendszer fejlesztésének elvi kérdéseire vonatkozóan, ideértve a sokcsatornás vezetékes rendszereket, valamint az audiovizuális ágazattal való összefüggéseket is, és részt vesz e területtel kapcsolatos döntések előkészítésében;
- k) kezdeményezi a fogyasztóvédelemmel és a tisztességtelen piaci magatartás tilalmával kapcsolatos eljárásokat;
- l) biztosítja a központi költségvetés tervezéséhez és végrehajtásának ellenőrzéséhez szükséges információkat;
- m) megállapítja a műsorelosztással, valamint a műholdas terjesztéssel történő műsorszolgáltatás díjának mértékét (mértékeit), és ezt közlése;
- n) ellátja e törvényben, illetve az e törvény felhatalmazása alapján kiadott más jogszabályban meghatározott egyéb feladatait.”

¹⁶ Bayer Judit: „Indokolatlan aggodalomkeltés”: az ORTT a terrortámadás médiareprezentációjáról, Fundamentum 2001/4.

¹⁷ 2000/31/EC Irányelv az elektronikus kereskedelemről

¹⁸ 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről (e-kereskedelmi törvény)

¹⁹ 2001. évi CVIII. törvény (e-kereskedelmi törvény) 7. § (1)(2), 2. § f)

²⁰ Richard Clayton's homepage; <http://www.cl.cam.ac.uk/~rnc1/>

²¹ Judge & Jury? how "Notice and Take Down" gives ISPs an unwanted role in applying the Law to the internet, written by: Richard Clayton Internet Expert, Thus plc richard@demon.net

http://www.cl.cam.ac.uk/~rnc1/Judge_and_Jury.html

²² Polgári Perrendtartás 156. §, Polgári Törvénykönyv 85. § (4) bek.

²³ illetve, ha előzetes kérelem hiányában előzőleg eltávolította, majd visszahelyezte a közlést, akkor ismételtelt eltávolítja azt.

²⁴ „Polgári Perrendtartás 156. § (1) A bíróság kérelemre ideiglenes intézkedéssel elrendelheti a kereseti kérelemben (vizontkeresetben), illetve az ideiglenes intézkedés iránti kérelemben foglaltak teljesítését, ha ez közvetlenül fenyegető kár elhárítása vagy a jogvitára okot adó állapot változatlan fenntartása, illetve a kérelmező különös méltánylást érdemlő jogvédelme érdekében szükséges, és az intézkedéssel okozott hátrány nem haladja meg az intézkedéssel elérhető előnyöket. A bíróság az ideiglenes intézkedés elrendelését biztosítékadáshoz kötheti. A kérelmet megalapozó tényeket valószínűsíteni kell.

(2) Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem a keresetlevél benyújtása előtt nem terjeszthető elő. Az ideiglenes intézkedésről a bíróság az első tárgyalás kitűzését megelőzően is dönthet.

(3) Az ideiglenes intézkedés tárgyában a bíróság soron kívül határoz.”

²⁵ Polgári Törvénykönyv 85. § (4) bek. Ha a jogsértést valószínűsítették, és a késelem jóvá nem tehető kárral járhat, a bíróság ideiglenes intézkedést tehet; ennek során elrendelheti a jogsértés eszközének bírósági zár alá vételét is.

²⁶ „Az ideiglenes intézkedés tárgyában a bíróság soron kívül határoz.” Pp. 156. (3)

²⁷ Európai Emberi Jogi Bíróság, (ECHR) Observer & Guardian v. United Kingdom, <http://hudoc.echr.coe.int/hudoc/ViewRoot.asp?Item=0&Action=Html&X=819104055&Notice=0&Noticemode=&RelatedMode=0>

²⁸ Javaslat, http://www.ortt.hu/tanulmanyok/koncepcio_20020619.doc

²⁹ A címkézés csak annak kötelező, aki kiskorúak számára káros tartalmat állít elő.

³⁰ Javaslat, http://www.ortt.hu/tanulmanyok/koncepcio_20020619.doc

³¹ - Internet Filters Public Policy Report; Free Expression Policy Project, NY 2001.

- The Internet Filter Assessment Project: www.bluehighway.com/tifap;

- Effectiveness of Internet Software Products, <http://www.aba.gov.au/internet/research/filtering/filtereffectiveness.pdf>

- COPA Commission: <http://www.copacommission.org/papers/>

³² www.icra.org, http://www.icra.org/_en/legal/#labetac: „Legal notice: The ICRA labelling system is free for use by webmasters. Similarly, the ICRAfilter is free for use by parents and other concerned adults providing it is for their own personal use. Any use of the system by an individual, corporation, institution or other body for commercial purposes is strictly prohibited without prior written permission from ICRA. The ICRA labelling and filtering systems are protected by the U.S. Copyright laws and the ICRA name and logo are protected by the U.S. Trademark laws.”

³³ <http://www.w3.org/PICS/>

³⁴ <http://www.policy.hu/bayer/article.html>

³⁵ A szűrőt be lehet állítani úgy is, hogy a címkézetlen oldalakat is kiszűrje. Ezt elkerülendő pl. a gazdasági szektor tartalomszolgáltatóinak érdekében áll, hogy oldalait címkézzék akkor is, ha nem tartalmaz káros tartalmat.

³⁶ ICRA: The ICRA questionnaire; http://www.icra.org/_en/webmasters/#matrix

³⁷ ICRA: Labelling help: http://www.icra.org/_en/webmasters/definitions/#SEX

³⁸ Javaslat, www.ortt.hu/tanulmanyok/koncepcio_20020619.doc

³⁹ Lawrence Lessig: Code and other laws of cyberspace, Basic Books 1999. 43. oldal

⁴⁰ Internetszolgáltatók Tanácsa, www.iszt.hu

⁴¹ Informatikai Vállalkozások Szövetsége, www.ivsz.hu

⁴² Netfelhasználók Érdekvédelmi Társasága, <http://www.netert.nyoc.hu>

⁴³ Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program, eredetileg alulról szerveződött, www.hungarnet.hu

⁴⁴ Magyar Tartalomipari Szövetség, www.matisz.hu

⁴⁵ egy nagyteljesítményű számítógépet

jogi hírek

interjúk

publikációk

vitafórum

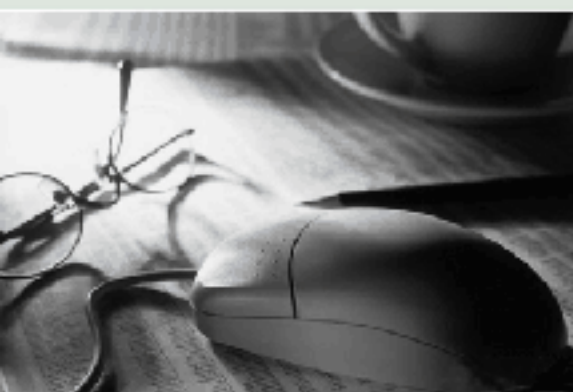
szaknévsor

jogi szakkönyv-katalógus

jogi állásbörze

szakmai rendezvények

heti hírlevél

országos ügyvédi szaknévsor

magyar, angol és német nyelven

ügyfél keres ügyvédet szolgáltatás